

Asambleja Klimatike e Shkupit

Plani dhe agjenda fasilituese

Sesioni i katër

E shtunë, 30 mars, 2024.

Vendi: Hotel Solun Shkup

Koha	Min	Pika e dites	Përmbajtja	Përgjegjës	Materialet/Teknika
Sesioni i 4, e shtune 30 mars 2024					
09:00 – 09:30	30'	Përgatitja e sallës së konferencës	<ul style="list-style-type: none"> - Përgatitja e tabelave (flipcharts) - Rregullimi i sallës sipas nevojave së Asamblesë - Vendorsja e materialeve - Përgatitja e tavolinave të punës, duke përfshirë vendosjen e rregullave të dialogut - Përgatitja e hapësirës për regjistrim - Përgatitja e pajisjeve teknike - Pritja e pjesëmarrësve dhe orientimi në vendin e regjistrimit - Regjistrimi i pjesëmarrësve 	Ekipi organizativ	Kontrollimi i listës së materialeve Lista e pjesëmarrësve me nënshkrim Pika ngjitëse
Mirësevini dhe rishikimi i rendit të ditës					

Koha	Min	Pika e dites	Përmbajtja	Përgjegjës	Materialet/Teknika
09:30 – 10:00	30'	<p>Pershendetje nga moderatorja</p> <p>Pasqyrë e sesionit të parë dhe të dytë</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Përshëndetje zyrtare nga moderatori, pra moderatori kryesor - Deri ku kemi aritur me Asamblenë, duke nisur një fazë të re: - Njohja më e plotë e temave: - Organizimi i dites dhe kohës - Informacione të tjera logjistike (pauza për kafe dhe dreka) <p>Pyetjet për sesionin e tretë (përzgjedhja e rastësishme e të paktën dy personave nga tavolinat):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Çfarë më së shumëti ju bëri të mendoni nga sesioni paraprak? 2. Pse 3. Me kë i diskutuat problemet dhe sfidat (miq, familjarë, kolegë, etj.)? Çfarë më konkretisht keni folur me atë/ata person/persona? 4. Çfarë reagimesh keni marrë dhe si mendojnë ata? 5. Si ndikuan këto biseda në mendimin tuaj për atë që u diskutua gjatë sesionit të dytë? 6. Pse? 7. Nëse keni lexuar ose keni bërë ndonjë kërkim shtesë në dy javët e fundit, çfarë keni lexuar/mësuar? 8. A ndikoi dhe si ndikoi kjo në të menduarit tuaj për këtë temë? 	Moderatorja	Moderatori zgjedh rastësisht të paktën dy persona nga çdo tavolinë
Hyrje në temën Ndotja e Ajrit në Shkup dhe Shëndeti Publik					
10:00		Prezantimi i ekspertëve	<p>Prezantimi i shkurt i temës “Shëndeti Publik në Shkup”, me qëllim që të gjithë pjesëmarrësit të kenë njohuri të njëjta për këtë temë.</p> <p>Prezantimi i ekspertëve:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dr. Trajce Stafilov, ekspert për eko-toksikologjia - Prrof. Dr. Mihail Kocubovski, specialist i higjienës – Shef i Departamentit të Shëndetësisë Ekologjike - Prim. Dr. Spec. Fadil Cana, infektolog, drejtor i Klinikës Universitare për Sëmundje Infektive dhe Gjendje Febrile, Shkup. - Aleksandra Dimova Mancevska, Projekti i UNDP-së: Ballafaqimi 	Moderatorja	<p>Moderatori duhet t'i prezantojë ekspertët me pjesëmarrësit dhe t'u kujtojë atyre ndërsa dëgjojnë të mbajnë shënime, të shkruajnë pyetje ose ide.</p> <p>Prezantimi do të zgjasë nga 10 deri në 20 minuta, i ndjekur nga një diskutim/komentim prej 3 minutash nga çdo</p>

Koha	Min	Pika e dites	Përmbajtja	Përgjegjës	Materialet/Teknika
			<p>me ndotjen e ajrit në Shkup</p> <ul style="list-style-type: none"> - Darko Blinkov, inspektor i përgjithshëm për mjedisin jetësor - Prof. Dr. Gordana Ristovska, Instituti për Shëndet Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut, Fakulteti i Mjekësisë, Shkup 		panelist.
10:00 – 10:20	20'	<p>Prezantim nga 1: Dr. Trajce Stafilov, ekspert per eko - d-p Трајче Стафилов, експерт за eko-toksikologjia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Dr. Trajce Stafilov, ekspert per eko - d-p Трајче Стафилов, експерт за eko-toksikologjia - Identifikimi i vatrave të ekspozimit ndaj ndotjes së ajrit në zonat urbane në Shkup. - Integrimi i të dhënave gjeokimike me monitorimin e cilësisë së ajrit për vlerësim të zgjeruar të rrezikut të shëndetit publik. - Lidhja e burimeve të ndotjes së ajrit me efektet e shëndetit të njeriut: njohuri nga gjeokimia mjedisore. - Tendencat në monitorimin e cilësisë së ajrit: duke përdorur teknika të avancuara analitike dhe teknologji gjeohapësinore. - Strategjitë zbutëse për të reduktuar ndotjen e ajrit dhe për të përmirësuar shëndetin publik: mësimet e nxjerra nga Ballkani. 	Ekspert	Prezetime nga ekspertët
10:20 – 10:40	20'	<p>Prezantim nga Prrof. Dr. Mihail Kocubovski, specialist i higjienës – Shef i Departamentit të Shëndetësisë Ekologjike</p>	<p>Mihail Kocubovski, specialist i higjienës</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ndikimet e PM2.5 në shëndetin e qytetarëve në Shkup: vlerësimi i vdekshmërisë së parakohshme dhe pranimeve në spital. - Kostot ekonomike të ndotjes së ajrit: barra sociale dhe ndikimi financiar në Shkup. - Skenarët e mundshëm për reduktimin e PM2.5: vlerësimi i përfitimeve shëndetësore dhe ekonomike. - Arritja e standardeve të cilësisë së ajrit të BE-së dhe OBSH-së: implikimet për shëndetin dhe politikat publike. - Cilësia e të dhënave në vlerësimin e ndotjes së ajrit: Sigurimi i saktësisë dhe besueshmërisë. - Strategjitë për përmirësimin e cilësisë së ajrit në mjediset urbane: qasje ndaj bashkëpunimit dhe ndërhyrjes. 	Ekspert	Prezetime nga ekspertët

Koha	Min	Pika e dites	Përmbajtja	Përgjegjës	Materialet/Teknika
10:40 – 11:00	20'	Prezantim nga Prim. Dr. Spec. Fadil Cana, infektolog, drejtor i Klinikës Universitare për Sëmundje Infektive dhe Gjendje Febrile, Shkup.	Prim. Dr. Spec. Fadil Cana, infektolog <ul style="list-style-type: none"> - - Ndikimi i ndotjes së ajrit në shëndet: sëmundjet e frymëmarrjes, sëmundjet kardiovaskulare dhe çrregullimet neurologjike. - - Dëshmi epidemiologjike: shembuj të përditshëm të lidhjes ndërmjet ndotjes së ajrit dhe rezultateve negative shëndetësore. - - Rëndësia e zbulimit të hershëm të sëmundjeve që lidhen me ndotjen e ajrit. - Nevoja për programe të synuara depistimi për popullatat e cenueshme, duke përfshirë fëmijët, të moshuarit dhe njerëzit me kushte para-ekzistuese. 	Ekspert	Prezentime nga ekspertët
11:00 – 11:20	20'	Pauza për kafe	Mbikëqyrja dhe organizimi i shërbimeve të hotelierisë Komunikimi joformal me pjesëmarrësit	Pjesëmarrësit dhe i gjithë ekipi.	
11:20 – 11:40	20'	Prezantim nga Aleksandra Dimova –Menaxhere e Projektit UNDP	Aleksandra Dimova, Menaxhere e Projektit UNDP <ul style="list-style-type: none"> - - Rezultatet e projektit “Trajtimi i ndotjes së ajrit në Shkup”. - - Zbatimi i eksperimenteve të ndryshimit të sjelljes për të trajtuar ndotjen e ajrit: mësimet e nxjerra dhe praktikat më të mira. - - Strategjitë për angazhimin dhe shtrirjen e komunitetit: mobilizimi i qytetarëve për veprim mjedisor. - - Ngritja e kapaciteteve për organizatat e shoqërisë civile. - - Projektimi i zgjidhjeve për Shkupin me fokus qytetarin. 	Ekspert	Prezentime nga ekspertët
11:40 - 12:00	20'	Prezentimi i Darko Blinkov, inspektor i përgjithshëm për mjedisin jetësor	<ul style="list-style-type: none"> - Darko Blinkov, inspektor i përgjithshëm për mjedisin jetësor - - Si funksionon "Ndotësi paguan" dhe si funksionon inspektorati për të kontrolluar nëse industria është në përputhje me rregulloret mjedisore? - - Si të sigurohemi që parimi "Ndotësi paguan" të zbatohet vazhdimisht? - - Çfarë do të ndodhë nëse kompania nuk respekton? - - Çfarë problemesh has inspektorati kur përpiqet të zbatojë standardet mjedisore? - - Si të sigurohet funksionimi 24/7 i stacioneve matëse në Shkup? 		

Koha	Min	Pika e dites	Përmbajtja	Përgjegjës	Materialet/Teknika
12:00 - 12:20	20'	Prezentimi i Prof. Dr. Gordana Ristovska, Instituti për Shëndet Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut, Fakulteti i Mjekësisë, Shkup	<p>Prof. Dr. Gordana Ristovska, Instituti për Shëndet Publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut, Fakulteti i Mjekësisë, Shkup</p> <p>Një përmbledhje e shkurtër e diskutimit të efekteve shëndetësore në Grupin Delphi mbi Ndotjen e Ajrit dhe Efektet Shëndetësore.</p>		
12:20 - 12:30	10'	Prezentimi i Pece Ristevskit , pjesëmarrësit	<ul style="list-style-type: none"> - Sfidat me motin dhe klimën e qytetit të Shkupit, ndikimi i ndryshimeve klimatike në shëndetin publik 	Pjesëmarrësit dhe ekspertët.	Prezentim
12:30 – 13:15	45'	Diskutim në grup për prezantimin e mëparshëm të ekspertëve	<p>Fasilituesit u jep pjesëmarrësve fletë vetëngjithëse në të cilat ata shkruajnë përshtypjet e tyre nga prezantimet e ekspertëve; dhe të shkruani 2-3 fjalë ose fraza që ju vijnë në mendje - një në çdo copë letër</p> <p>Ekspertët qarkullojnë rreth tavolinave derisa diskutimet në grup vazhdojnë.</p> <p>Fasilituesit mbledhin letrat duke i grupuar ato në mënyrë tematike në shfletues.</p> <p>Moderatori parashtron pyetjet e mëposhtme:</p> <ul style="list-style-type: none"> - - Pse zgjodhët këtë fjalë/frazë? - - Cilat janë çështjet më shqetësuese sipas jush kur bëhet fjalë për shëndetin publik? - - Pse? - - A ka çështje të tjera që nuk janë përmendur deri më tani në seancë? - - Çfarë mendoni, kush duhet të jetë më përgjegjës për t'u marrë me shëndetin publik? <p>Moderatori regjistron përgjigjet në tabelë (flipcharts).</p> <p>Pyetje shtesë bazuar në përgjigjet nga flipchart:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pse e the këtë? - Pyesni për të papërmendurit, si qeveria, bizneset, organizatat mjedisore, publiku 	4 ekspertë moderatore, 2 persona me mikrofon	Prezentim

Koha	Min	Pika e dites	Përmbajtja	Përgjegjës	Materialet/Teknika
			<ul style="list-style-type: none"> - Çfarë mendoni se punojnë dhe kontribuojnë? - Çfarë duhet të bëjnë dhe të kontribuojnë? - Çfarë mendoni se i nxit apo i pengon ata të ndërmarrin veprime? - Çfarë vlerash të përbashkëta u duhen njerëzve për t'u përballur me ndotjen e ajrit? - Çfarë dallimesh ekzistojnë në nivel global në krahasim me nivelin lokal? 		
13:15 – 14:00	45'	Gjenerimi i pyetjeve Përgjigjen ekspertët	<ul style="list-style-type: none"> - Moderatori u kërkon pjesëmarrësve të diskutojnë në grupet e tyre pyetjet që do të donin t'u bënin ekspertëve - Secili grup duhet të shkruajë 3-5 pyetje në shënime ngjitëse. Përveç pyetjes, duhet të tregohet edhe eksperti që pritet të përgjigjet (5 minuta) - Fasilituesit mbledhin fletët dhe i grupojnë ato në përputhje me rrethanat në një tabelë - Pas gjenerimit të pyetjeve, moderatori drejton seancën e pyetje-përgjigjeve duke lexuar pyetjet e bëra nga grupet (5 minuta) - Ekspertët u përgjigjen pyetjeve 	Ekspertët, lehtësuesit, pjesëmarrësit, i gjithë ekipi	
14:00 – 14:30	30'	Ushqim dhe pije freskuese	Ushqim dhe pije freskuese Biseda jo formale me pjesëmarrësit	Pjesëmarrësit dhe i gjithë ekipi.	
Përpilimi i rekomandimeve për shëndetin publik përmes skenarëve					
14:30 – 15:30	60'	Diskutimi i mundësive të ndryshme Prioritizimi i skenarëve	Secili grup punon sipas 3 skenarëve të ndryshëm: 15 minuta për skenarin "Gjendja aktuale - mos bëni asgjë" Moderatori prezanton skenarin A <ul style="list-style-type: none"> - Kjo është gjendja aktuale e transportit në qytetin e Shkupit. Kjo tregon se çfarë po ndodh tani, përfitimet e momentit dhe kompromiset që duhet të përballojmë. - Si ndiheni për këtë situatë? - Çfarë mendoni se duhet ndryshuar nga ajo që u diskutua sot? 	Moderator Fasilituesit	Kopje të shtypura të skenarëve Pikat e votimit vetëngjitëse (të kuqe dhe jeshile)

Koha	Min	Pika e dites	Përmbajtja	Përgjegjës	Materialet/Teknika
			<p>15 minuta në skenarin B (përparim i kufizuar) 15 minuta në Skenarin V (përparim real) Moderatorin ndan dy skenarë të ndryshëm të ardhshëm – B dhe V</p> <p>Këtu kemi dy skenarë të ndryshëm të mundshëm në të ardhmen, që përshkruajnë se si mund të duket, së bashku me përfitimet shtesë të mundshme dhe kompromiset</p> <p>PËRSËRITNI TË NJËJTAT PYETJE PËR ÇDO SKENAR (rreth 15 minuta për një): Si ndiheni për këtë skenar të ardhshëm? Qfare ju pelqen lidhur me ate? Pse? Po në lidhje me këtë skenar nuk jeni të sigurt? Pse? 10 минути за да ги споредат сите сценарија</p> <p>Cila ju pelqen me shume? Pse? Cili ju pelqen me pak?</p> <p>Vlerësimi i secilit skenar: Shenjat jeshile (pika ngjitëse): Ju keni 5 shenja jeshile për të treguar se sa të mira mendoni se do të jenë përfitimet e secilit skenar për Shkupin. Ju mund t'i vendosni ato sipas dëshirës në të gjithë skenarët - nëse ju pëlqejnë përfitimet e njërit më shumë se të tjerëve, mund t'i vendosni të 5 shenjat ngjitëse në atë skenar, ose mund të vendosni t'i shpërndani argumentet nëpër skenarë të shumtë</p> <p>Shenjat e kuqe: Ju keni 5 shenja të kuqe për të treguar se sa të vështira mendoni se do të jenë kompromiset për secilin skenar - sa të vështira do të jenë për qytetin e Shkupit? Nëse mendoni se një grup kompromisesh është shumë më i vështirë se të tjerët, kështu që vendosni 5 shenjat e kuqe në një skenar, ose mund të vendosni t'i shpërndani ato nëpër skenarë të shumtë.</p>		

Koha	Min	Pika e dites	Përmbajtja	Përgjegjës	Materialet/Teknika
15:30 – 16:00	30'	Përmbledhje e seancës dhe fjalët përmbyllëse	<p>Lehtësuesit mbledhin rezultatet në një tabelë - duke renditur secilin skenar, me vlerësime të përfitimeve dhe kufizimeve të përbashkëta</p> <p>Çdo grup diskutohet për pesë minuta për secilën temë për rezultatet përfundimtare</p> <p>Përfundimi. Moderatori e mbyll seancën me rezultatet përfundimtare dhe duke njoftuar se çfarë do të ndodhë më pas</p>	Moderatorja	